

# ድቃስ ዝኸልእ ስኽፍታ

ሕሰብ አስተውዕል ተማራመር ተባራበር

ንጹር ዕላማን ራኢን፣ እንተ ዘይሃልዩካ ኣብ መጠረሽትኡ ወዳቺ/ፈራሲ ኢኻ ይብሉ ምኩራት፣ ገለ ማሕበራት፣ ከይንፋላለ፣ ከይንፍንግሕ፣ ከይንጎድል፣ ከይንንኪ፣ እናበሉ ንጹርያት ኣታሕስባታት እናጸቐጡ ዝኸዱ፣ ወይ ድማ ንዘይብሉላት ሓሳባት ኣማእኪሎም ዝኸዱ ኣይሳኡን፡ እዚ ግን ናይ ራኢ ጉድለት ከስዕብ ዘኸልእ ውሽጣዊ ሕማም እዩ፣ ካብ ከምዚ ከንእለን ራእይና ከነጽሪ ድማ ይግባእ። ራእይ ዘየጸረየ ትካል ወይ ድማ ኣባል ይውዓል ይሕደር ኣንፈቱ ከምዘጥፈኡ ርግጽ-ዩ። ዘይጸረየ ራኢ ምልክት ግስጋስ ክኸውን ኣይክእልን። እዚ ኣባሃህላ ከም ሓፈሻዊ ምኽሪ ወሲድና ቅድሚ ኣብቲ ፣ **ድቃስ ዝኸልእ ስኽፍታ** ፣ ዝብል ኣርእስቲ ምእታወይ ናይ ኣቦታትና ዘውረሱና/ዝሃቡና-ሓደራ፣ ክጠቅስ እዩ። ኣቦና ደግያት ባህታ ሓጎስ ቅድሚ 1894 መልቀስ ከምዚ ይብል፣ (ካብ መጽሓፍ ዶ/ር ምስግና ግብረመድህን)

- አንታ እዞም ዓድና፣ እዞም ዓድና ዓያሹ
- ንዓ ጓንጉል ኢሎም ከይምለሱ
- ንዓ ተኸሉ ኢሎም ከይምለሱ
- ንዓ ዓንድብርሃን ኢሎም ከይምለሱ
- ንዓ ሂውክ ኢሎም ከይምለሱ
- ዓቢ እምባ እንድሕሪ ፈሪሱ
- ዓቢ ገረብ እንድሕሪ ተጋሂሱ
- ደጊም ደም ሞያ ተዓቢሱ።

እዚ ግጥሚ እዚ በቦና ደጊያት ባህታ ሓጎስ መልቀስ ድሕሪ ሞት ፍተውራሪ እምባዩ እዩም ኣቕሪቦም።

እቲ ቢሂል ብሓጺሩ ኸምዚ ዝስዕብ ይቐርብ፤ ፊትውራሪ እምባዩ ካብ ትግራይ መጺኦም ምስ ዓቀይታቶም ካብ ከባቢ ሰገነይቲ ንህዝቢ ገበሩ ክብሉ፣ ከሳራጥዩን ምስ ጀመሩ፣ ህዝቢ እቲ ከባቢ ምስ መረር ነዲሩ ኣንጻርም ተላዕለ። እቲ ዝርዝር ብዘተሕ-ኳ እንተኾነ ኣብ መወዳእታ ባህታ ሓጎስ ከም ታራ ሰብ ኣብ ደቂ ሓወባታቱ ደቂ ዓዳን ዝስዓብ ሞት ሕን ንምፍዳይ ዋልታኡን ኩናቱን ሒዞ ንፍተውራሪ እምባዩ ብተመልከተለይ ቀተሎ። ብድሕሪኡ ትብዓቱ ከገንን ጀመረ። ድሕሪ ሞት ፍተውራሪ እምብኣር ናይ-ቶም ኣብቲ ዕግርግር ዝሞቱ ደቂ ሰገነይቲ ከም ልማድ ሃገር መዓልቲ ብሓባር ገበረሎም፤ ሽዑ እዩም ደጊያት ባህታ ሓጎስ ነዚ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ መልቀስ ዘልቅሱ ይባሃል። እዛ ዝጠቐሰክዋ ሓርበኛታት ኤርትራ ንባዕዳዊ ዝኣኢ ከምዘይቅበሉን ሓርበኛታቶም ከም ዘመስኩሩ ንምሕባርን ኤርትራ ብኤርትራውያን እምበር ናይ ደገ ደገፍ ከም-ዘይትሓትት ንምርግጋጽ እዩ። ቀጺለ ኣቦና ሸኽ ኢብራሂም ሱልጣን ዝበልዎ፣ ብሰገኪ እዚ ጸረ ሰላም ተግባራት፣ ህዝቢ ኤርትራ ናይ ናጽነት ድሌቱ ብዝግባእ ከም ዝተኸልከለ፣ ብፍላይ ኣብ ከበሳ ድማ መራሕቲ ቀ.ና.ኤ. ኣብ ቀጺሊ ቅትለትን ፈተነ ቅትለትን ከም ዝነበሩ ኣብ ባይቶ ሕ.ሃ. ዓለም ገሊጾም። ከም መረዳእታ እዉን ንቕትለት ኣዝማች በርሀ ገበረኪዳን፣ ኣብ ልዕሊ ኣቶ ወልድኣብ ወልደማርያም ዝተኸየደ ናይ ሓሙሻይ ናይ ሰሚ ፈተና-ቅትለትን፣ ኣብ ልዕሊ ደግያት ወልደገርጊስን ወደም ንስመሮምን ኣብ ዓዲ-ኸላ ዝተሃቀነ ናይ ሞት ስጉምትታት ብዝርዝር ኣቕሪቦም።

እዚ ኩሉ ዕንቅፋት-ዚ ግን ነቲ ፍትሓዊ ድልየትን ጠለብን ህዝቢ ኤርትራ ከዓግት ከምዘይክእል ድሕሪ ምምልካት ሸኽ ኢብራሂም ነቲ ድልየትን ጠለብን በዚ ዝስዕብ ሹዱሽተ ነጥብታት ጸምቐዎ።

1) ርግጽኛ (ግብራዊ-effective) ናጽነት 2) ምምስራት ዲሞክራሲያዊ መንግስቲ 3) ምዕቃብ መሬታዊ ሓድነት ኤርትራ ኣብ እሸጢ ህሉው ጀግራፍያዊ ዶባት፣ 4) ምንጻግ ዝኾነ ንኤርትራ ዝመቅል፣ ወይ ንዝኾነ ክፋላ ናብ ኢትዮጵያ፣ ወይ ሱዳን ዘልሕቅ (annexation) 5) ከምኡ-ዉን ምንጻግ ናብ ዝኾነ ነገር ዘልሕቅ ወይ ዘገብጥ ውጥን 6) ምእባይ ንዝኾነ ምስ ኢትዮጵያ ዘሕብር፣ ወይ ብፈደራልስት ዘተኣሳስር ፕሮጀክት 6) ምቕዋም ንኹሉ ምድንጓይ ኣብ ፍታሕ ሕቶ ኤርትራ። ቀጺሎም ኣቦና ሸኽ ኢብራሂም ዝበልዎ፣= ኤርትራ ጥንቲ እንተኾነ-ውን ግዝእቲ ኢትዮጵያ ኸይና ኣይትፈልጥን፤ ብኣንጻሩ፣ ኣብ ብዙሕ ኣጋጣሚታት፣ ኤርትራውያን ነቲ ኢትዮጵያውያን ንስርቅን ዘመተን ክብሉ ዘካይድዎ ዝነበሩ ናይ ወራር ዘመተታት ከምልሱ ይግደዱ ነይሮም ኢዮም። ዘመናዊ ታሪኽና እንተኾነ ድማ፣ ሃገርና ብንኣሸቱ ልኡላዊ (principalities) ምምሕዳራት ዝቐመት ከም ዝነበረት... ክብሉ መደርኦም ዘስምዑ ኣቦና ሸኽ ኢብራሂም ምእንቲ ክትዝኩሩ ኢሉ እዩ፣ ነቶም ብተዳጋጋሚ ንታሪኽና ብጉቡእ ዘይትገልጽዎ ወይ ምርዳእኩም ዝሳሓተ ኮይኑ ዝተሰመዓኒ ከዛኻክር ኢሉ ጠቐሰዮም። (ቃል ኣቦና ኢብራሂም ሱልጣን ንምስማዕ ኣብ መጽሓፍ ኣይንፋላል ክተንብብዎ ትኸሉ ኢኹም)

ቀጺላ ከቡራት ተካታተልቲ ወይብ-ሳይታት፣ በዚ ኢጋባብ ክጅምር ዝተደረኸኩ ብ-ዶ/ር ሃብተሚካኤል ተኸለ ዝተጻሕፈ ዓንቀጽ ፣ ሓሶት እንተተዳጋገመ ሓቂ ይምስል ፣ ዶ/ር ገብረ...በዚሑ ጥራይ ዘይኮነስ ... !! ዝብል ዓንቀጽ ምስ ኣንብብኩ ብሓቂ እቲ ኣነ ዝፈልጠ ዶ/ር ሃብተሚካኤል ተኸለ ድዩ ወይስ ካልእ ዝብል ሕቶ መጻሕፊት፣ ከም ኣነ ዝፈልጠ ህርኩት-ኑጹህ -ካብ ኩሉ ድማ ብሞዮኡ ሳይንሲ/ሰነ-ፍልጠተኛ/ፈላጥ ኢሉ ስለ-ዝርድኡ፣እዋእ ሓደ ተመራምራይ ነቲ ዘሎ ኣብ ሕቶ የእትዮ መልሲ ንምርካብ ዝጽዕርዶ ኣይኮነን ? ከመይ ገይሩድኣ ነዛ ምስላ ሓሶት እንተተዳጋገመ ሓቂ ይምስል፤ ክብል ጽሑፉ ጀሚሩ ? ንሓሶት ኣፈሺሉ ሓቂ ንምድላይ-ዶ ኣይኮነን ሞይኡ ?እዋእ እሱ-ኸ ልክዕ ከም ደራሳይ፣ብ 1991፣ ኢትዮጵያ ንናጽነት ኤርትራ ተፈላጥነት፣ እንተተኸልእ ናይ ሎሚ ኤርትራ እንታይ ምኹነት ? ዝብል ርእስ ወኸሳ ኣለዎ ድዩ ? ኤርትራ ብቲ ዘይሕለል ቃልሲ ህዝባን መሪሕነት ውድባታ ኣብ መጠረሽታ ብውድብ ህ.ግ.ሓ.ኤ. ኣብ ግንቦት 1991 ኤርትራ ብወተሃዳራዊ ዓወት ናጽነት ነጻ ምስ ኮነት (De Facto Independence) ብረፈረንድም ኣብ ምያዝያ 1993 ኤርትራ ብሕገገጻ (De Jure Independence) ምዃና፣ድሕሪ 25 ኣብ ሕቶ ከኣቱ ይግብኡ-ዶ እዩ ?ንምንታይ ዝግለመ እዩ ? እቶም ነዚ ወኸሳ ዘልዓሉ፣እቲ ዝተቐለሰሉ ፍቓድ ኻብ ናይ ኢትዮጵያ መንግስቲ ክረኽቡ ድዩ ነይሩ ? በቢ-ጠቕመን እዘን ክልተ ሃገራት እታ ሓንቲ ነታ ሓንቲ ክፋላለጣ ግድነትዶ ኣይኮነን ነይሩ ? ድሕሪ ናይ ነዊሕ ሓቢርካ ምቅላስ፣ኤርትራውያን ኣንጻር ባዕዳዊ-መግዛእቲ፣ ኢትዮጵያውያን ኣንጻር ውሽጣዊ-መግዛእቲ፣ዝተረኸበ ዓወት ካልእ ምርጫ ክህሉ ይካኣል ነይሩ-ዶ ክብሃል ይክኣል እዩ ? ኮታ በቢ-ዓይነቶም ሕቶታት ሓቲትካ መልሲ ዝሃብካሉ ኣይመስለንን፣ኩቡር ሓው። ኣነ ግን ልክዕ ነዚ ናትካ ዘልዓልካዮ ከምቲ ዶ/ር ገብረመስቀል ዝመለሰ ኣራኣእያ ስለ ዘለኒ ነቲ ባዕሉ ከይዱ ሳንቡእ ዝኸልእምስ፣ሰብ ሊኢኹ እግሪ ስደዳላይ በለ፡ዝብል ዓንቀጹ ኩሉ እኳ እንተዘይኮነ ነጠረ ከስምረሉ ስለ ዝኸንኩ ኣቐዲመ ን-ዶ/ር ገብረ ይቐረታ ይሓቱ። ኣብ ጽሑፉ ዶ/ር ገብረ ይብል፡-ኤርትራዊ መንነትን ሃገረ ኤርትራን ብደምን የዕጽምትን ኤርትራዊ ተቐላሳይ እዮም ክውናት ኮይኖም-ሞ፡ክብርን ሞጎስን ንተቐላሳይ ህዝቢ ኤርትራ ይኹን።ስለዝኸነ፡ነቶም ነዚ ኩቡር ዕላማ ንምርግጋጽ ሂወቶም ዝኸፈሉ፣ ኩሎም ዝጎደሉ፣እስኪነቶም ዘብለዩ፣ ባሩድ ዝሰተዩ፣ ብጥሙይ ከብደምን ብባዶ እግሮም ዓቕብ ዝደየቡን ቐልቐል ዝወረዱን ኣጽምእ ጎላጉል ዝሰንጠቑን፣ ዕሩቕ ዝባኖም በምቐትን ዝተለብለቡን፣ ንኹሉ ውሽጣውን ግዳማውን ተጻብእቶታት ተጻዊሮም ክሳብ ዜር ሳዓት ናጽነት ኤርትራ ዝተቐለሰን ዘቃለሱን ብሉጻት ኤርትራውያን ተጋደልቲ፣ ዝግብኡም ኣፍልጦን ክብርን ኣብ ሕብረት-ሰብ ኤርትራ ምሃብ ናይ ነፍሲ-ወከፍ ኤርትራዊ ዜጋ ሞራላዊ ሓላፍነት ግደታን እዩ።ናኣብነት ሎሚ፣ ኣብ ዝኸነ ከባቢ ናይ ኤርትራ ብእግርኻ ትጻዓዝ እንተ-ሃለኻ፣ እታ ትረግጻ(እግርኻ ተንብረላ) ዘለኻ (መሬት)፣ ደም ዝፈሰሳ ወይ የዕጽምቲ ዝተቐበረላ ናይ ምዃን ተኸእሎኣ ሰፊሕ እዩ። ናይ መን ወይ እዉን ናይ ጓልኣንስተይቲ/ወዲ-ተባዕታይ መን ደም ወይ ናይ መን የዕጽምቲ ኮን ይኸውን ኢልካ ብሓሳብካ ኣሰተንትን እሞ፣ መልሲ ክትረከብ ፈትን። እታ ትረግጻ ዘለኻ መሬት ክብርቲ ምዃን ጥራሕ ተገንዝብ። እቲ ዝፈሰሰ ደምን ዝተቐበረላ ይየዕምትን፣ መታን ንስኻ ፣ ኣነ ኤርትራዊ ኢዮ ኢልካ፣ ኣደልዳልካ ክትረግጻ ፣ ዝተኸፍለ ኩቡር መስዋእቲ እዩ። ካባኻ ዝድለ፣እቲ ሓቅነት ኣማጻጽኣ ኤርትራዊ መንነትን፣ኤርትራዊ ሃገርነትን፣ምዃኑ ዘይምዝንጋዕን፣ብኤርትራውነትካ ምሕባንን ጥራሕ እዩ። ብምቕጻል ይብል ዶ/ር ገብረ ኣብ ግንቦት 1991 ኤርትራ ብወተሃዳራዊ ዓወት ናጻ ምስ-ኮነት (De Facto Independence)፣እቲ ዝቐጸለ ቃልሲ ነቲ ዝተረኸበ ዓወት ብመስርሕ ረፈረንድም ኣቢልካ ዓለም-ለኸዊ ኣፍልጦ ንምልባሱ እዩ ነይሩ።

ህዝቢ ኤርትራ ፣ እዉ ንናጽነት ፣ ኢሉ ኣብ ረፈረንድም ኣብ ምያዝያ 1993 ድሕሪ ምድማጹ፣ ኤርትራ ብሕገ ገጻ (De Jure Independence) ኮይና። እቲ ድሕሪ ውድቀት ደርጊ ኣብ ኢትዮጵያ ዝተመስረተ መንግስቲ፣ ኣብ ኤርትራ ረፈረንዱም ድሕሪ ክልተ ዓመታት (ማለት ኣብ ምያዝያ 1993) ንኸግበር ኣብ 1991 ተሳማሚዑ ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ነቲ ውጻኢት ረፈረንዱም - ውን ተቐቢልዎ እዩ። ሕጂ፣ ከምቲ ገለ-ገለ ባእታታን ሓይልታትን ወስ ክብልዎ ዝሰልዩ፣ ስለምንታይ መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ኤርትራ ረፈረንዱም ንኸገብር ተሳማሚዑ ? ወ.ዘ.ተ.ንዝብሉ ናይ እንተታት ሕቶታት ምልዓል እንታይ መበገሲኡ ? እቶም በሃልቶም፣እንታይ ክብሉ ስለ ዝደልዩ እዮም ዘልዕልዎ ? ነዚኣቶምን ንኸልኡትን ተመሳሳሊ ሕቶታት ምፍታሽ ኣገዳሲ እዩ ። እቲ-ምንታይሲ፣ ንኤርትራዊ መንእሰይ ከዳናግሩ ስለ ዝኸእሉ። መንግስቲ ኢትዮጵያ ንውጻኢት ረፈረንዱም ኤርትራ ምቕባሉ ጸብቐ ነይሩ-ዶ ? ንዝብል ሕቶ፣ ኣይፋል ዝብል ዝኸነ ባእታ ዘሎ ኣይመስለንን። እቲ ኣገዳሲን ክምለስ ዘለዎ ሕቶ ግን ፣ መንግስቲ ኢትዮጵያ ስለምንታይ ረፈረንዱም ኣብ ኤርትራ ንኸካየድ ተሳማሚዑሉን ንውጻኢት ረፈረንዱም ተቐቢሉን ? ዝብል እዩ።ብኸልእ ኣዛራርባ ፣ ፣ ኣብ 1991፣መንግስቲ ኢትዮጵያ ኣብ ኤርትራ ረፈረንዱም ክግብር ኣይሳማማዓሉን ክብል ይኸእል ነይሩ ዲዩ ? ወይ ውን ፣ ሓንሳብ ንኸግበር ናይ ዝተሰማማዓሉ ረፈረንዱም ውጻኢት-ክ ኣይትቐበሎን ክብል ይኸእል ነይሩ ድዩ ?ብዙሓት ናይ እንተታትን ትንተናታትን ክዋሃቡ ይኸእሉ ይኹኑ። እታ ሓቂ ግን ሓንቲ እዩ- « ሃገራዊ ረብሓ ኢትዮጵያ ንምርግጋጽን ንምሕላውን እዩ »።

መንግስቲ ኢትዮጵያ ንመስርሕ ረፈረንዱምን ንውጻኢቱን ዝተሰማማዓሉን ዝተቐበሎን፣ ንሃገራዊ ረብሓ ኢትዮጵያ ንምሕላውን ንምርግጋጽን ኢሉ ኢዩ፤ እዚ ካኣ ዓብዩ ጥበብን ክእለትን ናይቶም ሽዑ ዝነበሩ መራሕቲ ኢትዮጵያ ኢዩ ዘመልከት።ኣብ 1991 ኢትዮጵያ ኣብ ምንታይ ኩነታት ከምዝነበረት ናይ ቀረባ ታሪኽ ዝምስክር ሓቂ እዩ። መራሕቲ ኢትዮጵያ፣ነቲ ሽዑ ዝነበረ ጸገማትን ሽግራትን ኢትዮጵያ ንኸፈትሑ፡ውሳኔታት ክወስዱ ነይሩዎም።፤ሓደ ካብቲ ዝወሰድዎ ውሳኔ ከኣ፡፡ ኣብ ኤርትራ ረፈረንዱም ንኸካየድን ነቲ ምርጫ ህዝቢ ኤርትራ ክቐበልዎ ምዃናምን ፣ እዩ ነይሩ። እዚ ናይ ቀረባን ሩሒቕን ሃገራዊ ኢትዮጵያውያን ንተራ ኤርትራ ኣብ ምፍራስ ደርጊን ኣብ ምርግጋእ ኢትዮጵያን ተገንዚቦም፣ ኣብቲ

ሽዑ ዝገበርዎ ውሳኔ ሓሊፎም ካልእ ውሳኔ ምውሳኔ ንረብሕኦም ከምዘይነበረ ተረዲኦም ነይሮም እዮም። ስለዚ፡ ንኢትዮጵያ ፣ ረፈረንዱም ኣብ ኤርትራ ንኸካየድ ንኸትሰማማዕን፡ነቲ ምርጫ ህዝቢ ኤርትራ ንኸትቐበሎን ፣ ምግባር፡አካል ናይቲ ንናጽነት ኤርትራ ዝተገብረ ቃልሲ ኮይኑ፡ ሕራይ ናይ ኢትዮጵያ ፣ ፍረ ውጺኢት ዘይሕለል ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ-ምበር፡ብፍቓድን ብጸብቐ ድሌትን ኢትዮጵያ ኣብ ሻሓኒ ተቐሚጡ ዝተዋህበና ውህቡቶ ኣይኮነን/ኣይነበረን። ስለ ዝኾነ እዩ ከኣ፣ ፣ እታ ኢትዮጵያ ሕራይ እንተዘይትብል ነይራስ፣ ኤርትራ ናጽነት ኣይምረኽበትን ነይራ ፣ ትብል ኣባሃህላ፣ ኣብ ውድዕነት ዝርሓቐት ጥራይ ዘይኮነስ፣ ነቲ ሽዑ ዝነበረ ኩነታት ኢትዮጵያ ኤርትራን ብጉቡእ ካብ-ዘይምርዳእን ካብ-ዘይምንባብን ትብገስ ኣባሃህላ-ውን እያ። ነቲ ንኤርትራ ከምኡ-ውን ንኢትዮጵያ ዝጠቓም ውድዕነት ኣብ ባይታ ካብ ዝፈጠረ ሓይሊ ብቐደማይ ደረጃ ዝሰርዕ ኤርትራዊ ተጋዳላይ እዩ። ኢትዮጵያ ፣ ሕራይ ንረፈረንዱም፣ ንሉዕላዊት ኤርትራ ካኣ እወ ኣፍልጦ ይህብ ፣ ኢላ ምርጫ ህዝቢ ኤርትራ ንኸትቐበል ዘገደድ ሓይሊ ኤርትራዊ ተጋዳላይን፣ተቃላላይ ህዝቢ ኤርትራን፣ኢዮሞ-ም፡ ክብርን ሞጎስን ንግግብም ይኹን። ተጋዳላይ ኤርትራ፣ ብጸብቐ ድሌት ናይ ኢትዮጵያ ዝተመለኣ ጎዶሎ ናጽነት ኣይኮነን ኣምጺኡ። ብኣንጻሩ ንህዝብታት ኢትዮጵያ ንምርግጋጽ መሰሎም ንኸቃሉሱ መገዲ ዝኸፈተን ኤርትራዊ ተጋዳላይ ምዃኑ ታሪኽ ዝዝከር ሓቂ እዩ።

ብመንጽር እዚ ክዕቀን ከሎ፣ ገድሊ ኤርትራ ኣብ ህዝብታት ኤርትራን ኢትዮጵያን ሓድሽ ምዕራፍ ዝኸፈተ ዕውት ቃልሲ እዩ እንተተባህ-ውን ምግናን ኣይኮነን። ክብል ዝሃቦ መግለጺ ሚኢቲ ካብ ሚኢቲ ዝቐበሎ እቲ ኣወንታዊ ፖለቲካዊን ስነ-ሓሳባዊን ትንታኒ እሱ ምዃኑ ስለ ዝርድእን/ዝቐበሎን ሰፊሕ ናቱ ጸሓፍ ቆራሪ፡አብዚ ምስፋረይ ን-ዶ/ር ገብረ ይቐረታ እናሓተትኩ ንተኻታተሊ እዉን ምድጋመይ ከይሓዙላይ ይላቦን፣ኹብኡ ንላዕሊ ብኵጹር ክብርህ ኢላ ስለ ዝኣምን እዉን እዩ።አብዚ ከተሓሳስበኒን ከወከስኒን ዝደረኸኒ ግን ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ምስ ሶማሊ-ላንዲ ኮሶቮ ከተናጸጽ-ከተማሳስሎ ምፍትታን እዩ።ቃልስና ፍልይ ዘብሎ ከምቲ ኣብ መእተዎይይ፡ከምቲ ብዙሕ ታሪኽ ኣቦታትናን ብኸፋሉ፣ ኣንጻር መግዛእቲ ብሓይሊ ብረት ናጽነትና ዝተቃለስና፣ ነቲ ናይ ህዝብና ቃልሲ፣ ምስ እዘን ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሳ ሃገራት ከተማሳስሎን ከም ኣብነት ክውሰድ ይኸእል-ዶ ? ብወገነይ ምስ ከም ኣንጎላ ሞዛምቢክ... ወ.ዘ.ተ ዝመሰላ ሃገራት ከተማሳስሎን እቲ ዝምረጽ ምነበረ፣ይኩን እምበር ከም ሶማሊ-ላንድ ካብ መግዛእቲ እንግሊዝ፣ እቲ ዝተረፈ ሶማልያ ከኣ ካብ ናይ ጣልያን ናይ 10 ዓመት ሞግዚትነት ኣብ 1960 ብብመንገድን ናጻ ምስ ኮና፣ ድሕሪ ቁሩብ ግዜ ብልዝብ ኢዩን ሰሚረን ሶማልያ ዝባሃል ሓደ ሃገር ኮይነን።ሰማሊ-ላንድ ነቲ ውዕል ሓድነት ኣፍሪሳ እያ ኣብ 1991 ናጽነት ዝኣውጀት።

ስለ-ዝኾነ፣ እቲ ሓደ ኣካል ናይቲ ስምምዕ ስለ-ዘይተግበሮ፣ እቲ ዝተኣወጀ ናጽነት ብዓለም ተቐባልነት ኣይረኽበን።ኮይኑ እዚ ውሽጣዊ ጉዳይ ናይ ሶማሊ ዜጋታት ዝተፈጥረ ባዕላቶም ንጉዳያም ክፈትሑ ዝኸእሉ ምስ-ናይ ኤርትራ ሃገርን ናይ ኢትዮጵያ ሃገርን ብምንታይ ይማሳሰል ? ብማንም ዓይነት እዩ መልሰይ። ጉዳይ ኮሶቮን ጉዳይ ኤርትራ-ውያን ብታሪኹ ይኹን ብትሕዝቶ ፖለቲካዊ መስርሕ ፈጸሙ ዘራኹብ የብሉን፣ ስለምንታይ ናይዘን ክልተ ሃገራት ፈጸሙ ምስ ናትና ቃልሲ ዘዛምድ ዘይብሉ ክነሱ እዚ ዓይነት ወኸሳ/ሕቶ ተላዲሉ ከም ዛተይ ክወሰድ ከሎ ብኣይ ንኣዳም ገረም እዩ ዝብል። ኣብ ምዕጻወይ ንኩቡር ሓው ድ/ር ሃብተሚካኤል ከምኡ ዝኣመሰሉ የሕዋት ቅድሚ ንዝኾነ ዝቐርብ ወኸሳ-ሓተታ መጽናዕቲ ኢሉ ዝቐርብ ብኣትክሮን ምስትውዓልን ብፍላይ ክኣ ኤርትራ ኒሕን-ታሪኽ ኣቦታት - ሓባዮም -ሓባዮ ምዃኑን ንዝኾኑን፣ ንዝኮነ ባዕዳዊ ገዛኢ ውሽጣዊ ጸቃጢን ብጽንዓት ክንቃለስን ኣብ ውሽጥና ርእሰ ተኣምምነትን- ፍትሓውያንን ዲሞክራሲያውያንን ባህርያት ሃልዩና ኣብ ክንዲ ንሰባት ይኣኸለኩም ኣብዚሕክምዎ ጠጠው በሉ ብምባል ፖለቲካዊ ትንታኒ ዝሓዘሎ መልሲ ክንህብ ምስ ንፍትን ንሕና ንምዕብል ንኻልእ ክንእርም ወይ ክሃስብ ከም ዘለዎ ኸንገብር ንኸእል ንኸውን ካብዚ ሓሊፉ ንሕሰብ ነስተውዕል ንማራመር ንባራበር እናበልኩ ንዝመጽእ የራኽበና።

ሕ.አ.ተ.ተ.